Dodatek do „Biuletynu Kowieńskiego"

BIULETYN BAŁTYCKI

WILBI

Nr. Wilno, dnia 11 kwietnia 1933 r. 113.

Treść numeru:

ŁOTWA.

ESTONJA.

--0--

ŁOTWA:1.Łotewscy narodowcy w sprawie bloku bałtyckiego."Latvis" / z 7.IV.1933/:Na zorganizowanym niedawno zebraniu łotewskiego t-stwa narodowców, wygłosił inż. Paegle odczyt na temat współpracy państw bałtyckich. Prelegent oświadczył, że z początku, to zn.do jesieni 1920 r. idea zbliżenia państw bałtyckich miała powodzenie. Punkt kulminacyjny osiągnięto na konferencji w Bulduria /6.VIII-6.IX.1920/. Potem bolesna sprawa wileńska stała się kamieniem, na którym utknęła kwestja związku bałtyckiego. Litwa mogła kwestję wileńską uregulować. Winę ponosi tu sama polityka litewska w stosunku do Niemiec. Stosunki litewsko-niemieckie wyszły na niekorzyść samej Litwy.

Pozytywnym przejawem sprawy związku bałtyckiego jest przymierze łotewsko-estońskie. Jest to jednak mały tylko krok naprzód. Należy porozumieć się nietylko w dziedzinie ekonomicznej lecz i politycznej. Należy działać wspólnie na forum międzynarodowem. Najwyższy czas, żeby po 15-tu latach stworzyć jedność.

2.Prasa niemiecka o bloku bałtyckim. /IV.1933/:Idea związku bałtyckiego zainteresowała również prasę niemiecką. Ostatnio pismo "Kreuzzeitung" /z 5.IV/ zamieściło artykuł wstępny na temat związku bałtyckiego. Pismo podkreśla przedewszystkiem zwiększone przeciwieństwa pomiędzy Niemcami a Sowietami. Następnie autor mówi o tendencjach stwarzania bloku bałtyckiego i twierdzi, że blokiem tym kierować będzie Polska. "Kreuzztg." stara się odciągnąć państwa bałtyckie od projektu bloku bałtyckiego, wskazując, że sytuacja nakazuje przezorność w stosunku do Polski.

W wypadku konfliktu, armja polska nie mogłaby, zdaniem pisma niemieckiego, obronić Libawy, Rygi, Tallina i Narwi, jako miast portowych. Wogóle Polska nie zdołałaby uchronić państw bałtyckich, o ileby Rosja spróbowała kiedyś dojść do Bałtyku.

Państwa bałtyckie powinne prowadzić politykę tego rodzaju, by nie pokłócić się ani z Rosją, ani z innemi mocarstwami. Jednak na zbliżenie z Polską Moskwa, Berlin i Stokholm patrzą nieufnie. Politykę taką słusznie interpretuje Litwa, dla której "Kreuzztg."nie szczędzi pochwał. "Kreuzztg." wyraża przypuszczenie, że sztucznie wywołany zagranicą strach przed hitleryzmem nie doprowadzi mimo wszystko do realizacji planów Paryża i Warszawy. Idea bloku bałtyckiego jest dobra lecz musi być przedewszystkiem dokonana w zakresie gospodarczym.

3.Nowy premjer o zamierzonych posunięciach rządu."Siegodnia" /Nr.100.IV.1933/:10 kwietnia nowy premjer łotewski Blodnieks wygłosił przez Radjo mowę na temat sytuacji państwa i dalszych posunięć rządu.

Jedną z największych klęsk, jakie Łotwa odczuwa pod względem gospodarczym jest klęska bezrobocia. 15 marca było na Łotwie 34.106 bezrobotnych /w r.ub.-36.656/. Rząd przedsięwziął wszelkie środki w kierunku złagodzenia tej plagi. W pierwszym rzędzie rząd zorganizował roboty rolne. Dla zachęcenia bezrobotnych dla udawania się na wieś wydawane będą premje i pożyczki dla bezrobotnych, którzy zechcą stworzyć własną gospodarkę. W r.ub. było na Łotwie 21 tys. robotników rolnych z zagranicy. W r.b. rząd zredukuje tę liczbę do 7 tys.

Daje się również zauważyć kryzys w zakresie eksportu, który uległ znacznej redukcji. Liczyć się należy z dalszem pogorszeniem możliwości eksportu. Rząd zamierza nałożyć na towary importowane 15 - 20% podatku, by uzyskaną w ten sposób sumę 7 - 8 milj.łatów rocznie zużyć na pobudzenie eksportu.

Eksport lasu dał Łotwie w 1930 r. 101 milj.łt., zaś w 1932 r. zaledwie 30,5 wskutek wielkiego spadku cen na drzewo. Podobnież, jeżeli chodzi o masło. W 1930 r. eksportowała Łotwa masła za 57,7 milj.łt., zaś w 1932 r. za 31 milj .łatów. Obecnie ceny na masło na rynkach światowych są znacznie niższe, niż koszty wyrobu i niema widoków poprawy. W 1930 r. eksportowała Łotwa lnu za 11 milj.łt.,zaś w 1932 r. za 5,1 milj.łatów. Ze względu na to, że eksport produktów rolnych i lasu stanowi obecnie niemal jedyne źródło otrzymania walut obcych, rząd zamierza wnieść do sejmu ustawę w sprawie dalszych premij na masło i bekony. Preliminarz budżetowy wypadnie zredukować o 15 miljonów. Kurs łata musi być utrzymany. Wskazane są oszczędność i celowa redukcja wydatków. Cała ludność powinna ponieść ofiary.

W zakresie polityki zagranicznej popierać Łotwa będzie ideę związku bałtyckiego i jednać dla tych celów Litwę.W polityce wewnętrznej rząd będzie stanowczo tłumić wszelkie próby dyskredytowania i podrywania demokratycznego ustroju państwa Łotewskiego.

4. Kongres socjaldemokratów ."Siegodnia"/N.100. IV.1933/:10 marca obradował VIII-ty kongres socjaldemokratów z udziałem 314 delegatów. Obrady kongresu zajął główmie referat prezesa centralnego komitetu partji Mendersa na temat polityki i taktyki S.D. w Łotwie.

5. Rewizje w lokalach niemieckich ."Pehdeja Brihdi" /Nr.80.IV.1933/: W tych dniach policja polityczna w Rydze dokonała całego szeregu rewizyj w lokalach miejscowych Niemców. Rewizje były dokonane w związku z wyjazdami Niemców łotewskich do Tylży na wybory do Reichstagu. Rewizję przeprowadzono również w lokalach obywateli łotewskich, w tej liczbie w lokalu niejakiego von Oettingena. W czasie rewizji znaleziono kompromitujące materjały.

W związku z rewizjami szereg Niemców będzie wysiedlony z Łotwy.-

6.Bojkot Niemiec przez Żydów łotewskich ."Latvis" /z 8.IV.1933/:Pismo żydowskie"Frimorgen" z 7 kwietnia r.b. donosi, iż główni współpracownicy wychodzącego w Rydze pisma "Rigasche Rundschau" Eckard i Sass podali się do dymisji. Byli oni zbliżeni do sfer demokratycznych i popierali liberalną politykę Niemców łotewskich, reprezentowanych przez naczelnego publicystę niemieckiego na Łotwie Pawła Schiemana. Obecnie "Rigasche Rundschau" stało się pismem hitlerowskiem. Dział polityki zagranicznej w tem piśmie prowadzony dotychczas przez Schiemana prowadzić będzie zaciekły hitlerowiec W erner Grossberg.

Większość akcyj "Rig.Rund." przechodzi na własność spółki niemieckiej w Berlinie.

Następnie "Frimorgen" komunikuje, że Żydzi przestali czytać "Rigasche Rundschau".

Na zakończenie "Frimorgen" ostrzega, że "Rig.Rundschau" stało się antyżydowskiem pismem hitlerowskiem i wzywa do nieprenumerowania tego pisma i niezamieszczania w niem ogłoszeń.

ESTONJA: 1. P r ó b y z e p s u c i a s t o s u n k ó w z N i e m c a m i . "Vaba Maa" /Nr.79.IV.1933/: Pismo ryskie "Siegodnia", którego wydawcami są, jak wiadomo Żydzi, pisuje w ostatnich czasach jedynie o reakcji Żydów niemieckich, dając do zrozumienia, że Żydzi łotewscy, a także zamieszkujący w innych państwach bałtyckich, powinni zjednoczyć się w grupę protestacyjną przeciwko represjom niemieckim. Charakterystyczną jest wzmianka: "Estońscy eksporterzy odrzucają oferty niemieckich parowców". M.in. podaje, iż jeden z największych eksporterów Żydów w Tallinie, który dotychczas korzystał z usług parowca niemieckiego, wywożąc swe towary zagranicę, zerwał nagle umowę, angażując parowiec polski. Również inni Żydzi postanowili przyłączyć się do bojkotu gospodarczego Niemiec. "Siegodnia" stara się napróżno wciągnąć estońskich eksporterów do tego ruchu.

Przecież w Tallinie niema ani jednego "wielkiego eksportera-Żyda" i wogóle Żydzi nie grają w życiu gospodarczem Estonji tak wielkiej roli, by swym bojkotem stworzyć mogli jakiś efekt. Estońskie władze musiałyby ~~dać~~ dać do zrozumienia estońskiej mniejszości żydowskiej, aby przez swę akty demonstracyjne nie przyczyniła się do zerwania stosunków Estonji z Niemcami.

Wszelkie ~~jednak~~ usiłowania będą próżne; po pierwsze Żydzi nie są tak liczni w Estonji, po drugie zaś Estonji nic nie może obchodzić, co Niemcy uważają za potrzebne w swych sprawach wewnętrznych.-

"P ä e w a l e h t" o z w i ą z k u p a ń s t w b a ł t y c k i c h . "Päewaleht" /z 28.III/ zamieszcza artykuł p.t. "Związek państw nadbałtyckich". Streszczenie:

Fakt, że sprawa utworzenia związku państw bałtyckich znów stała się aktualna, spowodowany został oczywiście objęciem władzy przez Hitlera. Jest to jednak prawdą tylko częściowo. Gdyby Liga Narodów była tem, czem być powinna, a mianowicie tarczą niepodległości i nietykalności państw, wówczas Hitler byłby mniej niebezpieczny. Niestety bezsilność Ligi Narodów rośnie z dnia na dzień i mocarstwa byłyby gotowe zadać jej cios śmiertelny przez stworzenie "Rzymskiego Klubu Pokoju", któryby się zajął raczej rewizją traktatów i przekształceniem terytorjalnem. Nie jest więc niebezpiecznym Hitler lecz ta ogólna tendencja, by ośrodek życia międzynarodowego skupić w silnych rękach kosztem państw mniejszych. Korzystnem by było utworzenie Małej Ententy, ale wszakże i państwa skandynawskie zaofiarowały swą współpracę.

Poważną przeszkodą jest sprawa wileńska. Wydaje się nawet, że Litwy nic w polityce zagranicznej nie interesuje prócz Wilna. Najlepszą byłoby rzeczą, by Polska i Litwa doszły do jakiegokolwiek porozumienia dyplomatycznego, przyczem Łotwa i Estonja zachowałyby ścisłą neutralność.

Czy Litwa zechce współpracować z Łotwą i Estonją w tak doniosłej pracy, to jest jej rzeczą, w każdym razie Łotwa i Estonja nie mają żadnych podstaw do czekania na nią dłużej.-

3. W s p r a w i e e s t o ń s k o - a n g i e l s k i e j k o n f e r e n c j i g o s p o d a r c z e j . "Vaba Maa" /Nr.80. IV.1933/: 4 kwietnia r.b. poseł estoński w Londynie dr.O.Kallas miał wręczyć memorandum M.S.Z. Estonji M-stwu Spraw Zagr. Anglji w sprawie mających nastąpić w przyszłości rokowań gospodarczych.

Jak wiadomo, swego czasu Anglja zaproponowała Estonji rozpoczęcie rokowań w sprawie stosunków handlowych obu państw. Było to koniecznem w związku ze zmianami, które wniosła do polityki gospodarczej W.Brytanji konferencja ottawska, na której powzięto wniosek o przyznaniu dominjom kontyngentów. W memorandum angielskiem do Estonji powiadomiono m.in., że aż do tych rokowań przysługują Estonji dotychczasowe kontyngenty.

W odpowiedzi Estonja oświadczyła, że ma nadzieję utrzymania dalszych stosunków handlowych z Anglją i poczyniła starania w kierunku zwiększenia zakupów na rynku angielskim.

Rokowania prawdopodobnie odbędą się w maju r.b.

N o w y e s t o ń s k i k o n s u l g e n e r a l n y w L e n i n g r a d z i e . "Vaba Maa" /78.IV.1933/: Estońskim konsulem generalnym w Leningradzie został mianowany R.Möllerson. Dotychczasowy konsul Lohk przybędzie do Tallina, by zająć stanowisko w M.S.Z.

5. N o m i n a c j e w M i n i s t e r s t w i e G o s p o d a r k i ."Vaba Maa" /Nr.78.IV.1933/:Rząd mianował dyrektorem Izby Handlowej przy M-stwie Gospodarki T.Kaljota i dyr.Izby Przemysłowo-Handlowej J.Hista; jak bowiem wiadomo, z izb tych uczyniono dwa samodzielne oddziały.

6. P r o t e s t p r z e c i w k o o b n i ż e n i u e m e r y t u r ."Vaba Maa" /Nr.75.IV.1933/:Przedstawiciele emerytów wręczyli 29 marca r.b. naczelnikowi państwa,M-stwom Gospodarki,Oświaty i Spraw Społecznych notę, protestującą przeciw obniżeniu emerytur urzędnikom państwowym, zaznaczając, że zostały one już przedtem obniżone o 25-85%.

Płace urzędnicze zostały obniżone tylko o 2 - 15%, co wcale nie usprawiedliwia ponownego obniżenia emerytur, ponieważ na zasadzie ustawy o emeryturach, zmiany ich norm muszą być proporcjonalne do podwyższenia lub obniżenia pensyj.

7. N o w a u s t a w a z b o ż o w a ."Rev.Ztg." /73.IV.1933/: Minister Gospodarki Jürman przedstawił rządowi projekt nowej ustawy zbożowej, następującej treści:

1/Import żyta /i mąki żytniej/, pszenicy /i mąki/ jest monopolem państwa. Państwo może udzielić na to także licencyj osobom prywatnym. Rząd ma prawo ustalać ceny sprzedażne na zboże.

2/Krajowemu zbożu pozostawia się całkowitą swobodę kupna i sprzedaży na rynku krajowym.

3/Powyższa ustawa jest prawomocna od dnia jej ogłoszenia.-

8. S p r a w a p e n s y j u r z ę d n i c z y c h ."Vaba Maa" /Nr.75.IV.1933/:29 marca r.b. odbyło się posiedzenie rządu, na którem rozpatrywano projekt uporządkowania pensyj urzędniczych. Postanowiono pozostawić je bez żadnych dalszych zmian, przedłużono jedynie termin ważności ich norm do 1 kwietnia 1934 r.-

9. E k s p o r t m a s ł a w m a r c u ."Vaba Maa" /Nr.79.IV.33/: W marcu r.b. wywieziono ogółem 7.949 beczek masła /w r.ub. - 8.795 beczek/. Na rynku wewnętrznym konsumcja wyniosła tylko 236 beczek.

Z pośród państw importujących masło estońskie pierwsze miejsce zajęły Niemcy /3.461 becz./,następnie Anglja /2.144 becz./, Belgja /1.759 becz./, Francja /318 becz./, Czechosłowacja /200/, Danja /50/, Afryka /17/.-

Z m i a n a s t a t u t u B a n k u E s t o ń s k i e g o ."Rev. Ztg." /Nr.76.IV.1933/:Rząd postanowił przedstawić parlamentowi projekt ustawy o zmianie statutów Banku Estońskiego, jak również projekt ustawy o towarzystwach ubezpieczeniowych.-

11. W y s o k o ś ć p o k r y c i a k o r o n y ."Vaba Maa"/Nr.75. IV.1933 r./:Według sprawozdań Banku Estońskiego, w ostatnim tygodniu marca /23.III - 30.III/ pokrycie korony wynosiło 17,8 milj.kor. w złocie i 1,9 milj.koron w walucie zagranicznej. W ciągu tego tygodnia rezerwy waluty zagranicznej wzrosły o 200.000 koron. Wysokość pokrycia wynosiła 44,77% /w tyg.poprzednim - 44,64/.-

12. E s t o ń s k a m a r y n a r k a h a n d l o w a ."Rev.Ztg." /Nr.78.IV.1933/:W roku 1932 ogólna ładowność floty handlowej wynosiła 430.745 br.tonn. We flocie zagranicznej pracuje 2000, w krajowej zaś - 1000 marynarzy, do tego należy dodać personel zatrudniony przy pracach remontowych, razem więc 3.800 marynarzy. Pozatem jest 3 tys. marynarzy w rezerwie.-

13.E k s p o r t b e k o n ó w ."Rev.Ztg." /78.IV.1933/:W ciągu trzech miesięcy /od 1.I.do 1.IV/ zabito w rzeźniach eksportowych 17.690 sztuk nierogacizny, z których 15.495 szt. było przeznaczonych na eksport zagranicę. W r.ub. w tym samym okresie zabito 18.318 szt. nierogacizny, wywieziono 16.782 szt.-

14.M e m o r j a ł I z b y H a n d l o w e j w s p r a w i e p o d a t k u d e w i z o w e g o."R.Ztg."/79.IV.33/:Izba Przem.Handl. wniosła do M-stwa Gospodarki memorjał,w którym żąda zmiany ustawy o podatku dewizowym.Izba domaga się,by na towary,które zostały oclone do 1.XII.32 r. nie nakładano wyższego podatku dewizowego.Minister Gospodarki Jürman odpowiedział,iż prawdopodobnie zostaną uwolnione od podatku dewizowego podatki,oclone przed 1.IX.32 r.,sprawę zaś opodatkowania towarów oclonych w okresie 1.IX.-1.XII rozstrzygnie rząd

15. "P ä e w a l e h t" o l i t e w s k i e m ż ą d a n i u r e w i z j i t r a k t a t ó w h a n d l o w y c h . "Siegodnia" /Nr.100.IV.1933/: Pismo estońskie "Päewaleht" /z 8.IV/ w artykule wstępnym p.t. "Izolacja Litwy" zadaje pytanie, czy przypadkiem jest, iż Litwa faktycznie anuluje bałtycką klauzulę w chwili, kiedy uregulowanie stosunków gospodarczych staje się głównem zadaniem każdego państwa. Czy to przypadek, że idea związku bałtyckiego spotyka w kowieńskich sferach urzędowych najsilniejszą opozycję właśnie teraz, gdy w Niemczech doszli do władzy radykalni nacjonaliści. Są podstawy do przypuszczenia, że Litwa, wstrzymując się od wejścia w skład związku bałtyckiego, żywi nadzieję, iż Niemcy i ZSRR pod względem gospodarczym pójdą w pewnym stopniu po linji litewskich pragnień. Łotwa i Estonja nie mogą walczyć z Litwą o zwrot Wilna. W wypadku wojny polsko-niemieckiej Litwa zbyt wiele ryzykuje niezależnie od wyników tej wojny.

16. K o n f e r e n c j a l o t n i c z a w W a r s z a w i e . "Rev.Ztg."/80.IV.1933/: Rząd polski zwrócił się z prośbą do Estonji, by wysłała swych rzeczoznawców na konferencję lotniczą, która rozpocznie się 5 maja w Warszawie. Podobne wezwania zostały rozesłane do Łotwy, Rumunji, Bułgarji i Grecji. Są to państwa, z któremi Polska utrzymuje komunikację lotniczą.-

17. K o n t r o l a b e z r o b o t n y c h . "Rev.Ztg."/Nr.79.IV.1933/: Na wniosek M-stwa Oświaty i Spraw Społecznych zostanie roztoczona ostra kontrola nad bezrobotnymi, zarejestrowanymi przez giełdę pracy. Wykazało się bowiem, że 122 osób podało fałszywe dane o swych warunkach materjalnych w celu otrzymania pracy przy robotach publicznych.

W wyniku tej kontroli skreślono 53 osób z listy bezrobotnych aż do 1 czerwca r.b., uniemożliwiając w ten sposób zarobkowaniu przy tych robotach.-

18. S p r a w a r o z b r o j e n i a . "Rev.Ztg."/Nr.79.IV.1933/: 5 kwietnia 1933 r. odbyło się posiedzenie rządu estońskiego, na którem przeglądano normy, podane Estonji przez konferencję rozbrojeniową odnośnie liczebności armji i jej uzbrojenia.

Na zasadzie tej uchwały konferencji rozbrojeniowej wolno będzie Estonji w czasie pokoju mieć 50 samolotów i 30 tys. żołnierzy.

19. F u n d u s z e k s p o r t o w y . "Rev.Ztg." /Nr.70.IV.1933/: Według zestawień M-stwa Gospodarki do 1 kwietnia r.b. wpłynęło do funduszu eksportowego 500 tys.koron tytułem 15%-ego podatku dewizowego. Na premje eksportowe przeznaczono 300 tys.koron, tak, że pozostaje w rezerwie 200 tys.koron.

Obecnie rząd rozpatruje projekt M-stwa Rolnictwa, dotyczący podwyższenia premij dla eksportu masła.-

20. E k s p o r t k a r t o f l i . "Revalsche Ztg." /Nr.79.IV.1933/: W marcu r.b. wywieziono do Finlandji 1.200 centnarów kartofli /w marcu 1932 r. - 6.000 cent./.

Ogółem z ostatniego zbioru wywieziono już 20 tys.centnarów.-

21. W s p r a w i e n o w e j k a m p a n j i ś l e d z i o w e j . "Rev.Zeitung" /Nr.79.IV.1933 r./: Według doniesień zarządu T-stwa "Kalandus", projektuje się nową wyprawę do Islandji w czerwcu r.b., o ile rząd zezwoli na przywóz śledzi do kraju bez cła.

Beczki będą zamówione w kraju. Zeszłoroczny zapas śledzi zostanie do tego czasu prawdopodobnie sprzedany pojedyńczemi partjami do Łotwy, Polski i Czechosłowacji.

x

x x